SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2321

av Henrik Vinge m.fl. (SD)

Kritisk infrastruktur och välfärdsbrottslighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kommunernas långsiktiga möjligheter till och förutsättningar för investering i vatten- och avloppsnäten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kritisk infrastruktur i kommuner och regioner kopplad till matproduktion och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om upphandlingsregler för nödvändiga varor vid kris och beredskap och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vägunderhåll i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om efterhandsdebitering av avgifter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka välfärdsbrottslighet och tillkännager detta för regeringen.

Kommunernas och regionernas investeringar i kritisk infrastruktur

Kommun- och regionsverige står med stora investeringar framför sig i såväl kritisk infrastruktur som vägar, vatten och avlopp samt beredskap i form av att kunna upprätthålla matproduktion och lagerhållning av nödvändiga varor. Idag finansierar kommunerna exempelvis investeringar i VA-nätet genom avgifter från VA-kollektivet. Vi menar att lagstiftningen inom detta område behöver ses över och att även former för statliga stöd bör utredas. I detta bör särskilt beaktas mindre kommuners förutsättningar sett till bland annat demografiska förändringar.

I många kommuner och regioner upphandlas idag matleveranser till förskolor, skolor och äldreboenden med mera. Det kan innebära att tidigare kritisk infrastruktur för matproduktion och lagerhållning inte längre finns tillgänglig inom kommunala verksamheter vilket vid höjd beredskap eller kris skulle kunna innebära en kritisk situation i att leverera mat till befolkningen. Detsamma gäller regionernas möjligheter att säkerställa matförsörjningen vid sjukhus, folkhögskolor med mera. Därför bör regeringen utreda hur kommuner och regioner kan stärka sin beredskap inom detta område och säkerställa att kritisk infrastruktur finns tillgänglig och hur en sådan snabbt kan skalas upp vid behov utifrån olika förutsättningar. I uppdraget bör även hantering och lagerhållning av nödvändiga varor för matproduktion finnas med, liksom möjligheten att sluta lokala avtal med leverantörer för att säkerställa korta transportvägar och en tryggare tillgång till nödvändiga varor.

Offentlig upphandling behöver också ta större hänsyn till samhällets behov av beredskap. Kommuner och regioner måste ha möjlighet att säkerställa att nödvändiga varor kan levereras även vid kris eller höjd beredskap. Regeringen bör därför se över hur upphandlingsreglerna kan ge bättre förutsättningar att ställa krav på leveranssäkerhet och beredskap samt möjliggöra långsiktiga avtal med leverantörer av nödvändiga varor.

Farbara vägar i kommunerna är avgörande för att transporter med livsnödvändiga varor ska komma fram till de platser där de behövs. I många kommuner brister idag underhållet av vissa vägar. Ett förstärkt ansvar för kommunerna att säkerställa

framkomligheten på vägar som särskilt är kopplade till skolor, äldreboenden och lokaler för matproduktion bör utredas, liksom hur statligt stöd skulle kunna förbättra underhållet av dessa vägsträckor.

Kommunal tillsyn och efterhandsdebitering

Att kommunerna ska genomföra tillsyn enligt vad lagstiftningen ålagt är självklart och är en del i att upprätthålla allmänhetens förtroende för att lagstiftningen följs. Ett återkommande problem är att kommunerna idag i vissa fall debiterar avgifter för tillsyn i förväg, oaktat när i tiden den ska genomföras och om den överhuvudtaget genomförs. Det är orimligt att företagare ska behöva betala för en tjänst som de enligt lag är skyldiga att ta emot innan den har utförts, när det inte finns särskilda skäl för detta. Därför bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag som innebär att efterhandsdebitering blir huvudregel för kommunala tillsynsavgifter och som stärker förutsägbarheten för företagare.

Välfärdsbrottslighet

Att kriminella riktar in sig på den svenska välfärden genom att begå brott är idag uppenbart för de allra flesta. Det handlar om att tillskansa sig bidrag, offentliga stöd och andra ersättningar som man inte har rätt till. Det kan handla om föreningar med påhittad verksamhet för att lura till sig bidrag och sponsorer, eller så sker det direkt genom att starta företag som utför välfärdstjänster. All denna brottslighet är helt oacceptabel. Samtidigt ska de föreningar, organisationer och företag som bedriver verksamhet och aktiviteter på ett korrekt sätt försvaras. Det är i grunden bra med valfrihet och ett brett utbud oavsett om det avser föreningar eller välfärdstjänster.

Dock är det uppenbart att kommunernas och regionernas arbete inom detta område och för att motverka välfärdsbrottslighet med mera brister. Det kan handla om kontroller inför utbetalningar, uppföljning av verksamheter, informationsutbyte samt tydligare ansvar och styrning. Kommunallagen och annan lagstiftning säkerställer idag inte i tillräcklig utsträckning detta arbete. Regeringen bör därför utreda hur kommuner och regioner, i likhet med det lagstadgade ansvar för brottsförebyggande arbete som kommunerna fått, kan få ett tydligare uppdrag att motverka välfärdsbrottslighet. I detta

bör även ses över om nödvändiga ändringar i kommunallagen och annan lagstiftning behövs för att tydliggöra förtroendevaldas och tjänstemännens ansvar för att förebygga och motverka denna brottslighet.

Henrik Vinge (SD)

David Perez (SD) *Mattias Eriksson Falk (SD)*